

№	MUNDARIJA	
1.	ЎЗБЕКИСТОН СУҒУРТА БОЗОРИДА ВОСИТАЧИЛИК ФАОЛИЯТИНИ ЭКОНОМЕТРИК ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ ВА ПРОГНОЗЛАШ Матиязова Санобар Ражаббайовна	1
2.	СУҒУРТА БОЗОРИДА ИСТЕЪМОЛЧИЛАР ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ Жакбаров Сардор	4
3.	ТАКОФУЛ РИВОЖИНИНГ ТАРИХИЙ ЖИҲАТЛАРИ ВА ТАРҚАЛИШ ГЕОГРАФИЯСИ Абдуллаев Равшан Вахидович, Дадабаев Умиджон Абдусамат ўғли	7
4.	ЎЗБЕКИСТОНДА СУҒУРТА МАҲСУЛУТИНИ СОТИШ КАНАЛЛАРИНИНГ БУГУНГИ ХОЛАТИ Абдимўминова Саодат Тахиржонова	10
5.	ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ СУҒУРТАЛАШДА КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ТАЛАБИ ВА УНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ Нуруллаев Абдулазиз Сирожиддинович	13
6.	O'ZBEKISTONDA SPORT SOHASINI MOLİYALASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI M.N.Mamatov	16
7.	SUVEREN KREDIT REYTINGNING MAMLUKAT MOLİYASIGA TA'SIRI Tog'ayniyazov Shohzodbek Ural o'g'li	19
8.	VENCHUR FONDLARINI TASHKIL ETISH: JARAYON VA STRATEGIYALAR Talapova Nargiza Baxriddinova	21
9.	ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БЮДЖЕТ СИЁСАТИНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИҲАТЛАРИ Имомов Хамдилла Хамдамович	24
10.	MILLIY IQTISODIYOTDA MAHALLIY BYUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANISHDA HUDUDLAR IQTISODIY VA INVESTITSION SALOHİYATININIG NAZARIY ASOSLARI Yusupov Ruslan	27
11.	LOGISTIKA VA TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINI INTEGRATSIYALASH UCHUN MOLİYAVIY BOSHQARUV STRATEGIYALARI Maxmudov Samariddin Baxriddinovich	31
12.	MDH MINTAQASIDA TRANSPORT SOHASIDAGI HAMKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA EOII TRANSPORT INTEGRATSIYASINING TASHQI OMILLARI VA XAVFLARI Xo'jayev Fazliddin Elmurodovich	35
13.	COMBATTING THE SHADOW ECONOMY AS AN IMPORTANT DIRECTION OF ECONOMIC POLICY FOR AN INCLUSIVE DEMOCRATIC SOCIETY (EXPERIENCE OF CENTRAL ASIAN COUNTRIES AS AN EXPAMPLE) Norbaev Tura, Abduraufov Jaloliddin	37
14.	EVROOSIYO IQTISODIY HAMJAMIYATI BILAN IQTISODIY HAMKORLIK MUNOSABATLARINI TASHKIL ETISH TAMOIYILLARI Hamdamova Nilufar Hamdullo qizi	42
15.	AKSIYADORLIK JAMIYATLARINI MOLİYAVIY RISKLARINI ANIQLASH YO'LLARI Raximov Abduxalil Toshbotirovich	45
16.	AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING ODDIY AKSIYALARI QIYMATI BAHOLASH USULI Xurramov Eshmamat Xudoyberdivich	48

O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI

VOL. 1 ISS: 12 (2024)

INSURANCE MARKET OF UZBEKISTAN СТРАХОВОЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА

INSURANCE

AKSIYADORLIK JAMIYATLARINI MOLIVAVIY RISKLARINI ANIQLASH YO'LLARI

Raximov Abdusalil Toshbotirovich

"Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti" tadqiqotchisi

email: r.abdusalil@mail.ru

ARTICLE INFORMATION	ABSTRACT
Volume: 2 Issue: 1 DOI: https://doi.org/10.55439/INS/vol1_iss12/234	Ushbu maqolada korxona moliyaviy riskini baholashda miqdoriy metodlarning ahamiyati va qo'llanilishi tahlil qilingan. Miqdoriy usullar moliyaviy xavflarni baholashda aniqlikni ta'minlab, xatarlarning kelib chiqish ehtimoli va ularning iqtisodiy natijalarga ta'sirini hisoblash imkonini beradi. SHuningdek, maqolada miqdoriy tahlillarning afzalliklari, chegaralari va ulami zamonaviy moliya boshqaruvidagi o'rni tahlil qilingan. Ushbu ish moliyaviy risklarni minimallashtirish va moliya boshqaruvi takomillashtirish bo'yicha amaliy qo'llanma sifatida foydalanilishi mumkin.
KEYWORDS	<i>Moliyaviy risk, inflyasion risk, prosent risk, valyuta risk, soliq riski, miqdoriy usul, Z-skor modeli, stress-testing, variatsiya tahlili.</i>

Kirish (Введение/Introduction)

Moliyaviy risk korxona faoliyatida erishiladigan moliyaviy natijalarning noaniqligi yoki nomutanosibligi ehtimoli sifatida namoyon bo'ladi. Zamonaviy biznes muhitida moliyaviy riskni baholash va boshqarish samarali faoliyatni ta'minlash uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Qarz majburiyatlarini qoplash, aktivlardan foydalanish samaradorligi va bozordagi o'zgarishlarga moslashish qobiliyatini baholash korxona moliyaviy barqarorligi uchun zarurdir.

Ushbu maqolada moliyaviy riskni baholashning asosiy metodlari tahlil qilinadi. Qarz va kapital strukturasi tahlil qilishdan tortib, stress-testing va Z-skor modellari orqali bankrotlik xavfini baholashgacha bo'lgan usullar har tomonlama ko'rib chiqiladi. Bu metodlar korxonaning moliyaviy holatiga ta'sir etuvchi xavflarni o'z vaqtida aniqlash va ularni kamaytirish bo'yicha samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqish imkonini beradi.

Korxona rahbariyati uchun ushbu metodlarning ahamiyati faqat moliyaviy xavflarni tushunish bilan cheklanmaydi, balki ularni strategiyalar va qarorlar qabul qilish jarayonida inobatga olish orqali uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlashdir.

Adabiyotlar tahlili (Обзор литературы/Literature review).

Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyaviy riski deyilganda, jamiyatlar tomonidan moliyaviy rejani amalga oshirishda shartlar noaniq bo'lgandagi moliyaviy faoliyatida foyda va kapitalning yo'qotishlarga olib keluvchi salbiy oqibatlarni paydo bo'lishi tushiniladi. Moliyaviy risk kompaniya iqtisodiy faoliyatida tez-tez namoyon bo'ladi. U korxona kapitali, resurslari, daromadlari shakllanishi va moliyaviy natijalariga bog'liq bo'lib xamda iqtisodiy faoliyatdagi moliyaiy yo'qotishlarni sodir etishi bilan ajralib turadi. Bundan tashqari, risk umumiy iqtisodiy kategoriyalar tizimida o'z o'rniga mavjudligi uchun iqtisodiy kategoriya deb ham ta'riflanadi [1].

Moliyaviy risk korxonaning har bir yo'nalishlarida bo'ladigan jarayonlarda o'z ta'siriga ega bo'lgani sababli korxonaning xo'jalik faoliyatini ajralmas qismi hisoblandi.

Nazariy jihatdan moliyaviy risklarning namoyon bo'lishi oqibatlari ijobiy (foйда) va salbiy (zarar, yo'qotishlar) bo'lishiga qaramasdan, ular hamuzgacha salbiy oqibatlar ehtimollik darajasi bilan tavsiflanadi. Sababi ko'p hollarda moliyaviy risk ta'siri oqibat natijasida kompaniyalarni foydasini kamayishida kapitali yo'qotiladi, bu esa, o'z navbatida bankrotlikka va faoliyatining to'la to'xtalishiga olib keladi. Xorijlik

iqtisodchi olimlardan Kovalev V.V. fikricha, moliyaviy riskni uzoq muddatli kreditlar va ssudalar bo'yicha xisoblangan foizlarni to'lash uchun ehtimollik bilan pul mablag'larni etishmasligi sifatida ta'kidlaydi [2].

Jumladan, dunyo olimlari tadqiqotiga ko'ra, kompaniya moliyaviy risklari turli tumanligi bilan bir-biridan farqlanadi va ularni effektiv boshqarish uchun ularni asosiy xususiyatlariga sinflarga ajarib ko'rsatishadilar. Moliyaviy risklarning sinflarga bu yo'l bilan ajratish ularni boshqarishda asosiy differentsiya parametri sifatida namoyon bo'ladi. Moliyaviy risklar etarlicha keng ma'noda turli tumandir. YAngi turdagi risklarning paydo bo'lishiga zamonaviy faktorlar va moliyaviy instrumentlar sabab bo'ladi[3]. SHuningdek, investitsion risk, xususan ushbu risk kompaniyaning investitsion faoliyatni amalga oshirayotgan paytida sodir bo'ladi. SHunday qilib, mazkur riskka misol sifatida real investitsiya vaqtida o'z vaqtida loiyhalarini yoki konstruktorlik ishlarni amalga oshiraolmasligida ko'rishimiz mumkin [4].

Xozirgi kunda inflyasion risk iqtisodiyot sharoitida ushbu risk alohida ajralib turadi. Mazkur risk kompaniya moliyaviy aktivi shaklidagi kapitalning qadrsizlanishi xamda moliyaviy operatsiya natijasida olinishi kutilayotgan daromadning inflyasiya sharoitida qadrsizlanishi bilan izohlanadi. Ushbu risk ma'lum davrdagina mavjud bo'lmay, domiy ravishda kompaniyaning barcha moliyaviy operatsiyalariga ta'sir etadi, kompaniyaning moliyaviy menejmentda mazkur riskni alohida va doimiy ravishda e'tiborda turadi [5].

Shuningdek, prosent riski kapital bozorda prosent stavkasining (depozit yoki kredit) to'satdan o'zgarishi bilan sodir bo'ladi. Bu riskni paydo bo'lishi omillaridan biri sifatida davlat tomonidan kapital bozor kon'yunkturasining davlat tomonidan o'zgartirilishi, erkin moliya mablag'larining taklif sifatida ortishi yoki kamayishi va boshqalar xisoblanadi.

Valyuta riski eksport va import iqtisodiy munosabatlarini olib boruvchi kompaniyalarda sodir bo'ladi. Valyuta riski tashqi iqtisodiy munosabatlar ta'sirida tashkilot moliyaviy operatsiyasida foydalaniladigan valyuta kursining o'zgarishi ta'sirida sodir bo'ladi. Bizga ma'lumki, o'zining xo'jalik yuritishi sharoitida korxona valyuta kursini o'zgarishi kamaytirishga nisbatan deyarli imkoniyatsiz xolda bo'ladi. SHuning uchun kursning o'zgarishi salbiy oqibatlari korxonaga to'g'ridan to'g'ri ta'sir etadi [6].

1-jadval

Korxona moliyaviy riskini baholash metodlari ¹		
Sinflar	Yutuq va imkoniyat	Kamchiliklar
Miqdoriy metodlar	Moliyaviy risklarni baholashni ob'ektivligi, statistik ma'lumotlar asosida riskning o'zgarish modelini tuzish.	Korxona moliyaviy risklarini sifat nuqtai nazaridan sonli formallashtirishni murakkabligi hisoblanadi
Sifat bilan bog'lik metodlar	Risklarni sifat nuqtai nazaridan baholash imkoniyati	Korxona moliyaviy risklarini baxolashning sub'ektivligi, xususan ekspertlar bahosining natijasi hisoblanadi

Shuningdek, soliq riski bir necha vaziyatlarda sodir bo'ladi: amaldagi soliq va yig'imlar stavkasini o'rtish ehtimoli; ba'zi soliq xarakteridagi to'lovlar shartlari va muddatlarining o'zgarishi; tashkilot ba'zi yo'nalishlari faoliyatida yangi soliq va yig'imlarning kiritilishi; kompaniya xo'jalik faoliyatidagi mavjud soliq imtiyozlarini bekor qilinishi. Ushbu riskni sodir bo'lishini oldindan aytib bo'lmaydi, shuning uchun mazkur risk kompaniya moliyaviy faoliyati natijasiga jiddiy ta'sir qiladi [7].

Jumladan, prognoz qilinmaydigan moliyaviy risk sodir bo'lishini to'liq oldindan aytib bo'lmaydigan moliyaviy risklarni tavsiflaydi. Bu risklarga misol sifatida fors-major kategoriyasidagi risklar xamda soliq riski va boshqalarni keltirish mumkin [8].

Kredit riski moliyaviy riskning tarkibiy qismidir. Kredit riski korxonani o'z vaktida va butunlay o'z qarzi majburiyatlarini to'lamasligi bilan bog'liqdir. Korxonaning bu xossasini kreditni to'lash imkoniyati deb ham yuritiladi. Kreditni to'lash imkoniyati yo'qolishini so'ngi bosqichi bankrotlik riski deb ataladi, bunda korxona butunlay o'z to'lov majburiyatlarini bajara olmay qoladi. Kredit riskini baxolash metodlariga ushbu riskni diagnostikalovchi ekonometrik modellar kiradi:

Altman modeli –formula bo'lib amerikalik iqtisodchi E.Altman tomonidan taklif etilgan. U korxona bankrot bo'lishi extimolini prognozlash imkoniyatini beradi [9].

Altman bir necha yil davomidagi Amerika korxonalarini taxliliga asoslangan o'z xulosalarini chiqardi. Birjada ro'yxatdan o'tgan kompaniyalar bilan bir qatorda nodavlat kompaniyalar uchun xam taxlillar o'tkazdi [10].

Xulosa qilib shuni ta'kidlash joizki, moliyaviy risklarni tizimlashtirish kompaniya faoliyati uchun sodir bo'lish ehtimoli eng katta va sezilarli muhim ahamiyatga ega bo'lgan riskni aniqlash, bunday tasodifiy xodisani vujudga kelishi sabablarini aniqlashda, aniklangan risk ta'siri oqibatlarini darajasini o'rganishda, riskni nazorat qilish imkoniyatini taxlil qilishda, risk faktorining salbiy ta'siridan oldini olish usullarini aniqlashda va risk faktorini natijasi oqibatlarini bartaraf qilishga sarflanadigan xarajati pasaytirishda, risk faktori indikatorlarini tizimlashtirishda, risk bilan bog'lik holatlar, vaziyatlarni monitoring qilishda, riskni boshqarish bilan bog'liq qarorlarni qabul qilish uchun kerak bo'ladigan informasion bazani yaratishda, riskni darajasini aniqlashda shuningdek, risklarni boshqarish programmasini ishlab chiqishda juda zarur va ahamiyatli hisoblanadi.

Tadqiqotni amalga oshirishda foydalanilgan usullar (Methods/Методы).

Mazkur maqolada uch qismdan iborat moliyaviy risklarni baxolash algoritmini ko'rib chiqqan. Birinchidan, barcha ma'lum risklarni taxlil qilish va ulardan kopnaiyaning moliya-xo'jalik faoliyatiga sezilarli ta'sir etadigan eng muximlarini tanlash. Ikkinchidan, kutilayotgan xavfli miqdor, sifat nuqtai-nazaridan formallashtirishni imkonini beradigan riskni xisoblash metodini aniqlash. So'ngi bosqichda korxona turli ko'rinishda rivojlangan xollarda yo'qotishlar va ularning extimollarini prognozlashtirish va salbiy oqibatlarini minimallashtirish uchun boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish amalga oshirilgan.

Tahlil va natijalar (Анализ и результаты. Analysis and results).

Risklarni boshqarish uchun ularni baholash zarurdir. Korxona moliyaviy riskini baholash metodlarini tasniflarga ajratamiz, ularni kamchilik va yutuq tomonlarini 1- jadval orqali ko'rib chiqamiz. Barcha metodlarni ikki katta guruhga bo'lish mumkin.

Boshqaruv jarayonida qaror qabul qilishda riskni o'rganishdagi umumiy prinsip va talqinlardan foydalanish mumkin. Bu o'rinda ikki xil yondashuv bo'lib, birinchi xolda korxona yoki tashkilot uchun nomaqbul bo'lgan tasodifiy xodisaning extimoli sifatida va ikkinchi xolda esa bu xodisaning sodir bo'lishidagi yo'qotishni tushunish nuqtai nazaridan qarash mumkin. [12]

Bunda R riskning miqdoriy o'lchovi yoki qiymati yo'qotishning taqsimot qonuni bilan aniqlanadi. Umuman riskning o'lchami deyilganda odatda yo'qotishning ikki xarakteristikasi biri sodir bo'lish extimoli va yo'qotishning qiymati tushiniladi.

$P(\Delta t)$ extimollik nisbatan kamdan-kam sodir bo'ladigan xodisaning Δt vaqt intervalida kuzatilishi mumkin bo'lgan riskning o'lchami(ko'rsatkichi) deb olsak, u ekologik yoki texnogen risklarni, favqulodda xolatlar sodir bo'lgandagi risklarni baxolashda, bir ob'ekt uchun turli xodisalarni ta'sirini solishtirishda, bir xil sharoitdagi har xil ob'ektlarni umumiy vazifasini(funksiyasini) o'rganishda qulaylik tug'diradi. [13]

Bu kabi risklarni nisbatan xavfli xodisalar (suv toshqinlari, er qimirlashi, turli yong'inlar) sodir bo'lgandagi yo'qotishning natural son (jabrlanganlar yoki nobud bo'lganlar soni) yoki ko'rilgan zarar miqdorining narxi ifodasi sifatida ham qaraladi.

Bu erda risklarni klassifikasiya qilishdagi prinsiplardan birini eslash kerak bo'ladi: risklarni xarakteriga ikkiga bo'lish mumkin, ya'ni toza va spekulativ (ba'zi adabiyotlarda "tijorat" deb ham atalgan) risklarga ajratish mumkin. Birinchi holda riskni deyilganda "yo'qotish" tushiniladi, shu kabi hollarda risk sifatida so'nggi kutilgan natijaga nisbatan noqulay tomonga chetlanish qaraladi. Bu holda o'rtacha risk ko'rsatkichi (o'rtacha yo'qotish) haqida gapirish mumkin. [11]

Ikkinchi holda iqtisodiy natija xuddi mumkin bo'lgan foyda sifatida xarakterlanadi, bu holda so'nggi iqtisodiy natija yoki foyda uchun matematik kutilma haqida gapiriladi.

Agar tasodifiy miqdor chekli yoki sanoqli sondagi qiymatlar qabul qilsa, bunday tasodifiy miqdor diskret tasodifiy miqdor deyiladi. Diskret tasodifiy miqdorni berish uchun uning taqsimot qonunini quyidagicha ko'rsatish etarli:

X	x_1	x_2	$\dots$	x_n	$\dots$
P	p_1	p_2	$\dots$	p_n	$\dots$

X tasodifiy miqdorning matematik kutilishi deb, $\sum_{i=1}^{\infty} x_i p_i$

qator yig'indisiga aytiladi va MX orqali belgilanadi. Demak, $M(X) =$

$$\sum_{i=1}^{\infty} x_i p_i$$

Bu holda yo'qotishga(yoki foydaga) mos riskni qiymati R sifatida matematik kutilma qaraladi, ya'ni $R = M(X)$

Bu erda R - riskning miqdoriy qiymati- yo'qotish yoki foydani bildiruvchi o'rtacha risk;

p_i - x_i qiymatli yo'qotish (foydani) sodir bo'lishini extimoli;

x_i - yo'qotish(foydani) miqdoriy qiymati yoki qiymati(iqtisodiyotda, odatda narxini ifodasi)

Odatda, iqtisodiy jarayonlarda matematik kutilma quyidagicha teng:

$$\sum_{i=1}^n x_i \cdot p_i$$

n - codir bo'lishi mumkin yo'qotishlar soni.

Agar tasodifiy miqdorning qabul qiladigan qiymatlari biror oraliqdan iborat bo'lsa, u holda bunday tasodifiy miqdor uzluksiz tipdagi tasodifiy miqdor deyiladi.

Demak, diskret tasodifiy miqdor bir-biridan farqli alohida qiymatlarni, uzluksiz tasodifiy miqdor esa biror oraliqdagi ixtiyoriy qiymatlarni qabul qilar ekan.

Uzluksiz tasodifiy miqdor uchun diskret tasodifiy miqdor kabi taqsimot qatorini qurib bo'lmaydi, chunki uzluksiz tasodifiy miqdor chekli yoki cheksiz oraliqning har bir qiymatini qabul qilishi mumkin va bunday qiymatlar soni sanoqsiz. SHu sabab, uzluksiz tasodifiy miqdorlarni tasvirlashda va o'rganishda taqsimot hamda zichlik funksiyalaridan foydalaniladi.

X tasodifiy miqdorning $F(x)$ taqsimot funksiyasi

$\forall x \in R$ son uchun quyidagicha aniqlanadi:

$$F(x) = P\{X < x\} = P\{\omega: X(\omega) < x\}.$$

Uzluksiz tasodifiy miqdorning zichlik funksiyasi deb, shu tasodifiy miqdor taqsimot funksiyasidan olingan birinchi tartibli hosilaga aytiladi.

Uzluksiz tasodifiy miqdorning taqsimot funksiyasi zichlik funktsiya orqali quyidagicha ifodalanadi:

$$F(x) = \int_{-\infty}^x f(t)dt.$$

X uzluksiz tasodifiy miqdorning matematik kutilishi deb

$$MX = \int_{-\infty}^{+\infty} xp(x)dx$$

tenglik bilan aniqlanuvchi MX songa aytiladi, bu erda $p(x)$ -zichlik funktsiya.

Matematik kutilma riskni hisoblashdagi eng ko'p qo'llaniladigan kattaliklardan biridir.

Xulosa (Заключение/Conclusion).

Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyaviy risklarini baholashda qarz va kapital strukturasini tahlil qilish metodi, xususan, Qarz/Kapital nisbati (Debt-to-Equity Ratio), korxonaning likvidlik tahlili usulidan, naqd pul oqimi tahlili, qarz xizmatini qoplash darajasi, variatsiya tahlili (Variance

Analysis) va bozor risklarini baholash, Z-skor modeli (Altman's Z-Score) va Stress-testing (Stress Testing) usullaridan foydalangan holda risklarni baholash amalga oshiriladi. Xususan, korxonaning rejalashtirilgan moliyaviy natijalari va amaliy ko'rsatkichlari o'rtasidagi farqni tahlil qilish tasodifiy miqdorlar matematik usulidan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi. SHuningdek, qarz va kapital strukturasini tahlil qilish, moliyalashtirish strategiyasining barqarorligini baholashga yordam beradi. Likvidlik va naqd pul oqimi tahlillari, joriy majburiyatlarni qoplash qobiliyatini aniqlaydi. Foydalilik va qarz xizmatini qoplash darajasi tahlili, moliyaviy samaradorlikni o'lchashga yordam beradi. Bozor xavflari va stress-testing orqali tashqi omillarning ta'siri baholanadi. Z-skor modeli va variatsiya tahlili, bankrotlik xavfi va rejadani og'ishlarni aniqlash uchun ishlatiladi. Ushbu usullarning integral qo'llanilishi korxona rahbariyatiga xavflarni vaqtida aniqlash, moliyaviy qarorlarni optimallashtirish va korxonaning barqaror rivojlanishini ta'minlashga imkon beradi. Risklarni o'z vaqtida va samarali boshqarish, uzoq muddatli moliyaviy barqarorlikka erishish uchun asosiy omildir.

References:

1. Васин С.М. Управление рисками на предприятии / С.М. Васин, В.С. Шутов. М.: КноРус, 2018. – 304 с.
2. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент / В.В. Ковалев, В.В. Ковалев. М.: Проспект, 2017. – 508 с.
3. Воронцовский А.В. Управление рисками / А.В. Воронцовский. М.: Юрайт, 2017. – 416 с.
4. Вяткин В.Н. Риск-менеджмент / В.Н. Вяткин, В.А. Гамза, Ф.В. Маевский. М.: Юрайт, 2016. – 354 с.
5. Герасимова В.Д. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия (для бакалавров) / В.Д. Герасимова, Л.Р. Туктарова, О.А. Черняева. М.: КноРус, 2018. – 512 с.
6. Грибов В.Д. Финансовая среда и предпринимательские риски / В.Д. Грибов. М.: КноРус, 2015. – 304 с.
7. Дорман В.Н. Коммерческая организация: доходы и расходы, финансовый результат / В.Н. Дорман. М.: Юрайт, 2017. – 110 с.
8. Басовский Л.Е. Финансовый менеджмент / Л.Е. Басовский. М.: Инфра-М, 2017. – 240 с.
9. Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli, & Abdumitalibova Rayhona. (2024). SECURING TRAVEL EXPERIENCES: THE IMPACT OF TRANSLATION ON TOURISM INSURANCE ACCESSIBILITY. Insurance Market of Uzbekistan, 1(11), 36–38.
10. Финансовый менеджмент / Под ред. А.З. Бобылевой. М.: Юрайт, 2017. – 574 с.
11. Шеремет А.Д. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия / А.Д. Шеремет. М.: Инфра-М, 2017. – 374 с.
12. Qo'ldoshev Qamariddin Mansurovich, & Yo'ldoshova Aziza Muzaffar qizi. (2024). Sug'urtani rivojlantirishda marketingning roli. Страховой рынок Узбекистана, 1(11), 1–3. извлечено от <https://insurance.tsue.uz/index.php/journal/article/view/208>
13. Мавлянова Юлдузхон Тургуновна. (2024). Акциядорлик жамиятларида корпоратив баҳолаш амалиётини самарали ташкил этиш механизми. Страховой рынок Узбекистана, 1(11), 30–32. извлечено от <https://insurance.tsue.uz/index.php/journal/article/view/216>
14. Jusupova Anjim Tansiqbaevna. (2024). Faktoring - kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning muqobil asosi. Страховой рынок Узбекистана, 1(11), 33–35. извлечено от <https://insurance.tsue.uz/index.php/journal/article/view/217>